

Mentor: Guiding the Journey of Adult Learners

Laurent A. Daloz

Laurent Daloz'i teos „Mentor“ on raamat, mis vaid kirjanikule teadaoleva võlujõu abil kehastub andragoogika üliõpilasest lugejale mentoriks. See on raamat, mis üllatas ja lugemist alustades paiskas isegi segadusse. Ootas sellelt teoselt sootuks teistmoodi sisu - mentorluse teooriat, mudeleid, anonüümset-distantseerunud kirjakeelt, akadeemilist õpetust. Leidsin aga hoopis autori, Andragoogi, kes haaras mind lugudevestmisega teekonnale. Tema vaade inimesele on imetlusväärselt mitmetahuline, tema vaade õppimisel on inspireeriv, see on humanistlik, õppijat toetav praktiku ja pideva õppija vaade. Minuni jõudis see raamat parimal võimalikul ajal – „Mentor“ sobib ideaalselt lugemiseks õpinguid alustanud üliõpilase esimese õppeaasta kokkuvõtete tegemise aega – aitab sõnastada enda õppimismomendid, pakub äratundmist, innustust, selgitusi vastamata küsimustele, perspektiivitunnet, näitab valgust teemadele, mida järgmisel aastal õppides isiklikus fookuses hoida. See on raamat, mis on kirjutatud sõnade ja südamega, õppijale ja õpetajale.

Teose põhimõisted on seotud täiskasvanud õppijaga: täiskasvanud õppija, mentor, areng kui muutus, transformatsioon ning selle erinevad etapid. Raamat avab rikkas keeles eelpool nimetatud märksõnu ja mõisteid läbi mitmete metafooride, mis aitavad lugejal õppimist mõtestada, näiteks: katalüsaator, liivakell, jõe ületamine, kaart, teekond. Metafoor katalüsaatorist on midagi, mille peale ka mina keemikuna olen õppimiskogemust analüüsid mõelnud. Katalüsaator on komponent, mille lisamisel muutub reaktsioonikiirus. Mentor, kui katalüsaator, kes kiirendab õppimisprotsessi, on mulle bio-ja toiduainekeemikule väga südamelähedane metafoor.

Raamatus tõdeb autor, et õnneks ei pea enam vaidlema selle üle, kas täiskasvanu peab õppima või mitte – oluline diskussioon on nihkunud küsimusele – kuidas täiskasvanut tema arengus toetada? Autori põhiküsimus mentori vaates on: kuhu meie õppijad on teel ja kes oleme meie nende jaoks sellel teekonnal? Raamat keskendub arengule, selgitab lahti kuidas areng toimub ning mis on mentori võimalused õppija arengu toetamisel. Daloz tõstab reaalsele lugudele toetudes esile, et olgugi, et ollakse täiskasvanu, vajab ta õppijana õpetajat, sest see, kuidas

siduda täiskasvanud õppijat õppimisega on õpetaja sageli teadlikum kui õppija. Olen selle väitega nõus – ehkki ma õppijana vahel kahtlen, kas mõni aine, teema või kursus on olnud mulle vajalik või kas see oleks pidanud olema ajaliselt õppekavas teises järjekorras, olen sageli tagantjärele mõistnud, miks niisugused valikud on tehtud.

Enda õppijate lugude näitel avab autor mitmeid teooriaid: ta näitlikustab muutumist tuginedes Levinsoni, Kegani ning Perry teooriatele - juba seetõttu on see raamat oluline lugemine andragoogika eriala üliõpilasele ja laiemale lugejaskonnale, kes toetavad täiskasvanud õppija arengut. Perry teooria lugemine aitas mul mõista kuidas muutub meie arusaam õigest ja valest õppimise jooksul: esialgu on lihtne arvata, et on olemas üks absoluutne vaade valele ja õigele, midagi on must- halb- vale ja midagi valge- hea- õige ning õppima asumine aitab meil õige poole valida. Ehkki ma elus asju mustvalgelt ei näe, siis siiski tabas õppima asudes mind üllatus, et duaalne maailmavaade tuli alguses koolipinki kaasa. Ilmselt oli tegemist eelmise õppimiskogemusega – nii gümnaasiumis kui ka toiduaine- ja biotehnoloogiat (keemiat, füüsikat, matemaatikat) õppides on õppimine palju konkreetsem, keemilise reaktsiooni tasakaalustamisel on vaid üks õige vastus. Kõik muud on valed lahendused, mis ei taga soovitud tulemust.

See raamat vastas küsimustele, mis olid mul kerkinud õppimise jooksul ning innustas mind kaasa- ja edasi mõtlema. Nii leidsin ma näiteks raamatut lugedes ja kaasa arutades vastuse endale kevadsemestri alguses püstitatud küsimusele: miks, kui me teame, et muutustes/ kriisides peitub suur arengupotentsiaal, siiski püüame teha kõik, et meie elu ei tabaks kriisid ning kui nad ilmnevad, miks me ei tervita õppimisvõimalust? Vastuse võin nüüd sõnastada nii: kui me ei näe selgelt ette, oleme me palju teadlikumad sellest, mida me võime kaotada, kui sellest, mida me võime võita. Seepärast pöörab osa õppijaid teed alustades tagasi, tuntud ja turvalise poole ja jätab teekonna (mõneks ajaks) pooleli. Siin tulebki mängu mentorlus, kui võimalus läbi hoolimise ja andragoogiliste kompetentside kasutamise toetada erinevaid üleminekuid, et võimaldada tagasipöördumise asemel valgustada ees olevat tundmatud teed, anda julgust sellel liikumist jätkata.

See on raamat, mis võiks leida koha andragoogi raamatariiulis, olla käsiraamatu eest, mille juurde ikka ja jälle tagasi tulla, et ammutada uusi mõtteid, sest see on üks teostest, mis ei ammenda end mitmekordsel lugemisel vaid vastupidi: iga kord avab end uue nurga all.